

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

GINEKOLOGII ONKOLOGICZNEJ

dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty
w dziedzinie położnictwa i ginekologii

(obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne w wyniku
postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2023 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Warszawa 2023

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. n. med. Mariusz Bidziński – konsultant krajowy w dziedzinie ginekologii onkologicznej;
2. Prof. dr hab. n. med. Łukasz Wicherek – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Dr hab. n. med. Grzegorz Panek, prof. CMKP – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. dr hab. n. med. Mariusz Zimmer – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników;
5. Prof. dr hab. n. med. Jan Kotarski – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej;
6. Prof. dr hab. n. med. Andrzej Witek – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
7. Prof. dr hab. n. med. Grzegorz Jakiel – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
8. Dr n. med. Piotr Ossowski – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie ginekologii onkologicznej umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą:

- 1) rozpoznanie i leczenie chorych na nowotwory kobiecych narządów płciowych metodami chirurgicznymi oraz skojarzonymi z leczeniem systemowym (chemioterapia, hormonoterapia, terapia molekularnie celowana);
- 2) umiejętność zapewnienia właściwej opieki psychoonkologicznej;
- 3) współpraca z lekarzami specjalistami w dziedzinie radioterapii onkologicznej w leczeniu nowotworów kobiecych narządów płciowych z wykorzystaniem radioterapii;
- 4) wnioskowanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy zarobkowej, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu rozpoznanych i leczonych chorób nowotworowych kobiecych narządów płciowych;

- 5) przygotowanie specjalistycznych opinii, orzeczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych;
- 6) kontrola po leczeniu chorych z nowotworami narządów płciowych;
- 7) udzielanie konsultacji lekarskich w zakresie ginekologii onkologicznej;
- 8) prowadzenie promocji zdrowia w zakresie zapobiegania chorobom nowotworowym oraz stosowanie nowoczesnych metod profilaktyki w zakresie tych chorób;
- 9) prowadzenie samodzielnej pracy w ambulatorium, oddziale lub klinice zajmującej się leczeniem chorych na nowotwory kobiecych narządów płciowych;
- 10) kierowanie szkoleniem specjalizacyjnym w dziedzinie ginekologii onkologicznej;
- 11) kierowanie oddziałem lub poradnią o profilu ginekologii onkologicznej;
- 12) prowadzenie szkolenia przed- i podyplomowego w dziedzinie ginekologii onkologicznej;
- 13) kierowanie eksperymentami medycznym, w tym badaniami klinicznymi z zakresu nowotworów narządów płciowych kobiecych;

2. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali pożądane cechy osobowości, takie jak:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego i etyką lekarską;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz — pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym;

- 8) doskonalenie osobowości zawodowej, kształtowanie postaw etycznych, wypracowanie obowiązku ciągłego samokształcenia, poszerzania i pogłębiania umiejętności teoretycznych i praktycznych, wprowadzania nowych osiągnięć do praktyki lekarskiej oraz dzielenia się swoim doświadczeniem zawodowym poprzez publikacje i udział w konferencjach medycznych.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ginekologii onkologicznej wykaze się znajomością przedstawionej poniżej wiedzy z zakresu:

- 1) poszczególnych nowotworów ginekologicznych: jajnika, trzonu macicy, szyjki macicy, sromu i pochwy oraz trofoblastu:
 - a) epidemiologia, patogeneza, objawy,
 - b) metody profilaktyczne stosowane w chorobach nowotworowych,
 - c) klasyfikacje kliniczno-patologiczne, uwzględniające podtypy molekularne i ich konsekwencje terapeutyczne,
 - d) diagnostyka obrazowa,
 - e) diagnostyka genetyczna, badania molekularne,
 - f) implikacje infekcji HPV w nowotworach ginekologicznych;
 - g) ustalanie stopnia zaawansowania choroby według FIGO (*The International Federation of Gynecology and Obstetrics*) i TNM (*Tumor, Nodule, Metastases*),
 - h) odpowiednie zastosowanie optymalnych, zgodnych z najnowszymi standardami metod leczenia operacyjnego, w tym operacyjnych metod diagnostycznych (m.in. indeks Fagotti). Wybór odpowiedniego czasu leczenia operacyjnego, ocena stopnia ryzyka, powodzenia leczenia, powikłań po leczeniu,
 - i) zastosowanie alternatywnych metod postępowania, w sytuacji przeciwwskazań do leczenia operacyjnego,
 - j) monitorowanie leczenia z wykorzystaniem metod diagnostyki obrazowej oraz markerów nowotworowych, prawidłowa interpretacja wyników badań,

- k) planowanie leczenia oraz znajomość obowiązujących ścieżek diagnostyczno-terapeutycznych,
 - l) leczenie operacyjne i systemowe nawrotów,
 - m) opieka paliatywna;
- 2) chirurgii w ginekologii onkologicznej:
- a) nakłucie i drenaż jamy opłucnej,
 - b) nakłucie i drenaż jamy otrzewnej,
 - c) radykalne zmodyfikowane wycięcie macicy metodą klasyczną i laparoskopową,
 - d) radykalne wycięcie sromu,
 - e) wycięcie sieci większej,
 - f) wycięcie śledziony,
 - g) resekcja otrzewnej przepony,
 - h) wycięcie węzłów chłonnych miednicy mniejszej i okołoaortalnych,
 - i) resekcja otrzewnej miednicy mniejszej,
 - j) resekcje guzów zewnątrzotrzewnowych zlokalizowanych w obrębie miednicy mniejszej,
 - k) zmodyfikowane wytrzewienie tylne;
- 3) chirurgii przewodu pokarmowego:
- a) resekcje odcinkowe jelita cienkiego i grubego,
 - b) wykonywanie zespołów omijających,
 - c) wyprowadzanie stomii jelitowych;
- 4) chirurgii urologicznej:
- a) zaopatrywanie uszkodzeń pęcherza moczowego i moczowodów,
 - b) wszczepianie moczowodu do pęcherza moczowego,
 - c) wytwarzanie sztucznych zbiorników odprowadzających moc;
- 5) zasad ERAS - *enhanced recovery after surgery*;
- 6) chirurgii naczyniowej:
- a) zaopatrywanie uszkodzonych naczyń krwionośnych,
 - b) rozpoznawania i leczenia choroby zakrzepowo-zatorowej;
- 7) chirurgii plastycznej:
- a) wypreparowanie i przemieszczanie płatów rekonstrukcyjnych,
 - b) zapobieganiu odrzuceniu przeszczepionych płatów;
- 8) podstaw radioterapii nowotworów narządów płciowych kobiety:

- a) podstawy teoretyczne (fizyczne i biologiczne) leczenia radioterapią,
 - b) promienioczułość tkanek zdrowych i promieniowrażliwość oraz promieniouleczałość tkanek nowotworowych,
 - c) wskazania i przeciwwskazania do stosowania leczenia promieniami, jako jedynej metody leczenia,
 - d) zasady kwalifikacji do leczenia skojarzonego z udziałem napromieniania (radioterapia przed i pooperacyjna, leczenie promieniami skojarzone z farmakologicznym leczeniem systemowym),
 - e) zasady prowadzenia leczenia promieniami o założeniu radykalnym i paliatywnym,
 - f) ocena działań niepożądanych leczenia promieniami oraz skojarzonego i sposoby przeciwdziałania odczynom popromiennym,
 - g) ocena wyników leczenia promieniami;
- 9) chemioterapii nowotworów narządów płciowych kobiety:
- a) podstawy biologiczne leczenia systemowego (chemioterapia, hormonoterapia, leczenie molekularnie celowane),
 - b) mechanizmy działania i podział leków stosowanych w chemioterapii, hormonoterapii i leczeniu molekularnie celowanym u chorych na nowotwory złośliwe narządów płciowych kobiety,
 - c) mechanizmy działania i podział leków stosowanych w leczeniu wspomagającym,
 - d) znajomość działań niepożądanych leków stosowanych w leczeniu nowotworów oraz sposobów ich zapobiegania i leczenia,
 - e) mechanizmy chemiooporności i metody im przeciwdziałania,
 - f) wskazania do systemowego leczenia uzupełniającego w ramach postępowania skojarzonego w poszczególnych nowotworach złośliwych kobiecych narządów płciowych,
 - g) metody oceny skuteczności leczenia systemowego,
 - h) podstawy farmakoekonomiki w leczeniu nowotworów,
 - i) zasady ochrony personelu przed działaniem leków przeciwnowotworowych,
 - j) znajomość zasad leczenia systemowego u kobiet w ciąży,
 - k) znajomość zasad leczenia systemowego u chorych w podeszłym wieku;

10) cytologii i histopatologii nowotworów:

- a) podstawy klasyfikacji i mianownictwa nowotworów narządów płciowych kobiecych,
- b) właściwości biologiczne nowotworów,
- c) znaczenie typu histologicznego, stopnia złośliwości i stopnia zróżnicowania nowotworów w procesie leczenia,
- d) wpływ czynników patomorfologicznych na rokowanie w nowotworach złośliwych,
- e) nowe czynniki patomorfologiczne o znaczeniu predykcyjnym i prognostycznym,
- f) zasady pobierania materiału do badania histopatologicznego i postępowania z nim,
- g) umiejętność interpretacji wyniku badania histopatologicznego i ocena jego wiarygodności;

11) diagnostyki obrazowej i scyntygraficznej:

- a) współczesne metody rozpoznawania nowotworów w stadium przedinwazyjnym i stadium inwazyjnym (badania obrazowe, diagnostyka izotopowa, diagnostyka hematologiczna, badania biochemiczne, markery surowicze),
- b) metody diagnostyczne w ustalaniu stopnia zaawansowania nowotworów,
- c) metody monitorowania przebiegu leczenia z uwzględnieniem skuteczności (skala RECIST – *Response Evaluation Criteria in Solid Tumors*) i racjonalności ekonomicznej;

12) biologii molekularnej i genetyki:

- a) znaczenie onkogenów i genów supresorowych w procesie powstawania nowotworów złośliwych,
- b) podstawy genetyki nowotworów (w tym, znajomość mutacji warunkujących dziedziczne predyspozycje do rozwoju nowotworów),
- c) znaczenie zjawisk cyklu komórkowego w leczeniu nowotworów,
- d) patogeneza powstawania przerzutów i miejscowego szerzenia nowotworów,
- e) znaczenie heterogenności komórkowej w nowotworach,

- f) wpływ mechanizmów immunologicznych na powstawanie i leczenie nowotworów,
 - g) rola czynników wzrostowych i hormonów w powstawaniu nowotworów,
 - h) przewidywanie wrażliwości komórek nowotworowych na leczenie,
 - i) zasady poradnictwa genetycznego;
- 13) medycyny paliatywnej:
- a) metody leczenia przeciwbólowego,
 - b) metody kontroli innych dolegliwości w terminalnym okresie choroby,
 - c) aspekty psychologiczne w onkologii,
 - d) organizacja opieki paliatywnej i hospicyjnej,
 - e) zasady oceny jakości życia chorych na nowotwory,
- 14) zasad profilaktyki oraz zwalczania zakażeń szpitalnych i racjonalnej antybiotykoterapii;
- 15) zasad żywienia w onkologii;
- 16) zasad intensywnej terapii w onkologii;
- 17) zasad zachowania płodności chorych leczonych z powodu nowotworów.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ginekologii onkologicznej wykaże się umiejętnością:

- 1) zebrania wywiadu onkologicznego, w tym rodzinnego;
- 2) pobrania materiału do badania cytologicznego oraz histopatologicznego z obszaru miednicy mniejszej i/lub jamy brzusznej oraz piersi;
- 3) interpretacji badań wykonywanych w technikach obrazowych, izotopowych, cytologicznych, histopatologicznych;
- 4) ustalenia rozpoznania, klinicznego stopnia zaawansowania i rokowania dla poszczególnych jednostek onkologicznych;
- 5) współpracy z patologiem i radiologiem oraz lekarzem medycyny nuklearnej i genetykiem w procesie diagnostyki nowotworów narządów płciowych kobiety;
- 6) współpracy z lekarzami specjalistami w zakresie onkologii i hematologii w procesie skojarzonego leczenia nowotworów narządów płciowych kobiety;
- 7) operowania z intencją wyleczenia lub operowania paliatywnego nowotworów kobiecych narządów płciowych;

- 8) rozpoznawania rodzajów bólu, oceny klinicznej (w tym ilościowa i jakościowa) oraz wiedzę na temat aktualnych zasad leczenia bólu według WHO (*World Health Organization*);
- 9) prowadzenia nadzoru i opieki pooperacyjnej oraz żywienia pooperacyjnego według zasad ERAS (*Enhanced Recovery After Surgery*);
- 10) udzielania pomocy doraźnej i reanimacji;
- 11) umiejętności leczenia systemowego i terapii molekularnie celowanej nowotworów narządów płciowych kobiety;
- 12) umiejętności rozpoznawania powikłań leczenia chirurgicznego i systemowego oraz terapii molekularnie celowanej a także radioterapii oraz wdrażanie odpowiedniego postępowania terapeutycznego;
- 13) umiejętności postępowania z nowotworami u kobiet w ciąży;
- 14) umiejętności przeciwdziałania skutkom leczenia onkologicznego na funkcje prokreacyjne kobiety.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna = 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie ginekologii onkologicznej”

Cel kursu:

przedstawienie specyfiki specjalizacji ginekologii onkologicznej oraz jej ram organizacyjnych we współczesnej onkologii. Uświadomienie zakresu wiedzy teoretycznej i praktycznej niezbędnej do realizacji zadań stojących przed specjalistą ginekologiem onkologiem.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia nowotworów;
- 2) metody profilaktyczne w walce z nowotworami ze szczególnym uwzględnieniem nowotworów narządów płciowych kobiecych;
- 3) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 4) wprowadzenie do zagadnień klinicznych nowotworów narządów płciowych kobiecych i piersi (diagnostyka i stopniowanie nowotworów, zasady chirurgii onkologicznej, zasady radioterapii nowotworów, zasady leczenia systemowego nowotworów – chemoterapia, hormonoterapia, immunoterapia, a także zasady leczenia wspomagającego w onkologii);
- 5) podstawy farmakoekonomiki;
- 6) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 7) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy;
- 8) wprowadzenie w problematykę, cele i obszar działania danej specjalności oraz zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki kształcenia specjalisty w tej dziedzinie.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych), w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Patomorfologia nowotworów”

Cel kursu:

nabycie podstawowej wiedzy na temat histopatologii nowotworów narządów płciowych kobiety, poznanie nowoczesnych technik immunohistochemicznych i molekularnych wykorzystywanych w patomorfologii. Zdobyć przez ginekologa onkologa umiejętności we współpracy z histopatologiem.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady pobierania i utrwalania materiału do badań histopatologicznych;
- 2) zastosowanie i interpretacja nowoczesnych metod badań cytologicznych;
- 3) podstawy klasyfikacji i mianownictwa nowotworów;
- 4) właściwości biologiczne nowotworów;
- 5) nowoczesne techniki stosowane do różnicowania nowotworów;
- 6) znaczenie typu histologicznego, stopnia złośliwości i stopnia zróżnicowania nowotworów w procesie leczenia;
- 7) zasady współpracy klinicysty i patologa;
- 8) umiejętność interpretacji wyniku badania histopatologicznego i ocena jego wiarygodności;
- 9) znajomość nowych czynników patomorfologicznych o znaczeniu predykcyjnym i prognostycznym.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Podstawy molekularne i genetyczne oraz aspekty immunologiczne chorób nowotworowych”

Cel kursu:

nabycie wiedzy z podstaw z zakresu immunologii, genetyki i biologii molekularnej zarówno w zakresie profilaktyki jak i leczenia nowotworów narządów płciowych kobiecych.

Zakres wiedzy:

- 1) molekularne podstawy rozwoju chorób nowotworowych;

- 2) diagnostyka molekularna nowotworów;
- 3) nowotwory uwarunkowane rodzinie;
- 4) podstawy genetyki i diagnostyki genetycznej nowotworów;
- 5) zasady poradnictwa genetycznego;
- 6) immunologia nowotworów;
- 7) rola czynników wzrostu, wirusów i hormonów w etiologii nowotworów;
- 8) podstawy biologiczne lekooporności nowotworów.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Diagnostyka obrazowa nowotworów narządów płciowych kobiecych i piersi”

Cel kursu:

nabycie wiedzy dotyczącej współpracy ginekologa onkologa z pionem specjalistów z zakresu diagnostyki obrazowej. Poznanie możliwości i ograniczeń diagnostyki obrazowej.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy diagnostyki obrazowej nowotworów narządów płciowych kobiecych;
- 2) podstawy diagnostyki obrazowej nowotworów piersi;
- 3) diagnostyka obrazowa najczęstszych powikłań zabiegów chirurgicznych;
- 4) radiologia inwazyjna w ginekologii onkologicznej;
- 5) zasady współpracy radiolog – ginekolog onkolog;
- 6) najczęstsze błędy w interpretacji badań obrazowych;
- 7) klasyfikacja RECIST.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs: „Podstawy radioterapii nowotworów”

Cel kursu:

uzyskanie niezbędnej wiedzy dotyczącej leczenia nowotworów narządów płciowych kobiecych z wykorzystaniem wszystkich metod radioterapii. Poznanie wskazań i przeciwwskazań do radioterapii.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy fizyki promieniowania jonizującego i radiobiologii;
- 2) ochrona radiologiczna;
- 3) zasady leczenia radykalnego i paliatywnego;
- 4) podstawy wiedzy klinicznej z zakresu radioterapii nowotworów narządów płciowych kobiecych i nowotworów piersi;
- 5) klasyfikacja powikłań radioterapii i zasady leczenia tych stanów chorobowych;
- 6) zasady leczenia chorych w podeszłym wieku.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

6. Kurs: „Leczenie systemowe nowotworów narządów płciowych kobiecych”

Cel kursu:

nabywanie wiedzy na temat leczenia systemowego we współczesnej ginekologii onkologicznej. Poznanie możliwości i ograniczeń tej terapii.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy biologiczne leczenia systemowego (chemioterapia, hormonoterapia, leczenie molekularnie celowane);
- 2) właściwości farmakologiczne leków stosowanych w leczeniu nowotworów (podstawy farmakokinetyki i farmakodynamiki);
- 3) zasady leczenia systemowego;
- 4) lekooporność nowotworów;
- 5) powikłania chemioterapii i zasady ich leczenia;

- 6) ocena efektów leczenia systemowego (wznowy, kryteria RECIST, platynooporność, platynowrażliwość);
- 7) leki molekularnie celowane i ich wykorzystanie w nowotworach narządów płciowych kobiecych;
- 8) zasady postępowania u chorych w podeszłym wieku;
- 9) wpływ leków cytostatycznych na funkcje prokreacyjne kobiety i metody przeciwdziałania tym skutkom;
- 10) leczenie systemowe u kobiet w ciąży.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „Podstawy intensywnej terapii i leczenia wspomagającego”

Cel kursu:

nabycie wiedzy dotyczącej podstaw intensywnej terapii oraz optymalnego postępowania u chorych z obecnością współchorobowości.

Zakres wiedzy:

- 1) zaburzenia hemostazy (powikłania zakrzepowo-zatorowe, zespół rozsianego, śródnaczyniowego wykrzepiania) – rozpoznanie i leczenie;
- 2) zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej i gospodarki wodno-elektrolitowej – rozpoznanie i leczenie;
- 3) postępowanie z chorymi z towarzyszącą niewydolnością wątroby i/lub nerek;
- 4) postępowanie z chorymi z towarzyszącą cukrzycą, chorobami tarczycy i niewydolnością krążenia;
- 5) leczenie zakażeń i powikłań septycznych;
- 6) leczenie parenteralne;
- 7) krwiolecznictwo;
- 8) zasady resuscytacji.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

8. Kurs: „Onkogeriatrya”

Cel kursu:

nabycie podstawowej wiedzy z zakresu leczenia chorych na nowotwory narządów płciowych kobiecych w podeszłym wieku.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady leczenia systemowego u osób w podeszłym wieku;
- 2) zasady leczenia metodami radioterapii u osób w podeszłym wieku;
- 3) zasady leczenia chirurgicznego u osób w podeszłym wieku;
- 4) skale ryzyka przewidziane dla chorych w podeszłym wieku.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

9. Kurs: „Zasady leczenia paliatywnego oraz opieki nad chorymi w terminalnym okresie choroby”

Cel kursu:

nabycie niezbędnej wiedzy na temat psychoonkologii i postępowania z chorymi w terminalnej fazie choroby. Poznanie systemu organizacji opieki hospicyjnej.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady leczenia przeciwbólowego;
- 2) metody zapobiegania innym objawom w terminalnej fazie choroby nowotworowej;
- 3) podstawy psychoonkologii;
- 4) postępowanie z chorym trafiającym do szpitalnego oddziału ratunkowego;
- 5) organizacja opieki paliatywnej i hospicyjnej w Polsce.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

10. Kurs: „Chirurgia nowotworów narządów płciowych kobiecych”

Cel kursu:

poznanie zasad leczenia chirurgicznego w poszczególnych nowotworach narządów płciowych kobiecych.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady postępowania w chirurgii otwartej;
- 2) zasady postępowania w chirurgii małoinwazyjnej;
- 3) kryteria kwalifikacji i ocena ryzyka zabiegów chirurgicznych u chorych z nowo rozpoznanym oraz nawrotowym nowotworem.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

11. Kurs: „Psychoonkologia w praktyce lekarzy ginekologów onkologów”

Cel kursu:

poznanie zasad komunikacji z chorym oraz jego rodziną. Problemy wypalenia zawodowego i poznanie form przeciwdziałania temu zjawisku.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady komunikacji interpersonalnej w kontekście lekarz – pacjent, lekarz – rodzina pacjenta;
- 2) problemy poznawczo-behawioralne chorego i rodziny, fazy przystosowania do choroby nowotworowej (lęk, stres, zaburzenia psychiczne), problem umierania i śmierci;
- 3) psychologiczne aspekty informowania pacjentów o chorobie;

- 4) etyczne aspekty pracy lekarza onkologa;
- 5) problem przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

12. Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”

Cel kursu:

nabywanie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat prawidłowego formułowania opinii bądź orzeczeń oceniających stan zdrowia pacjenta.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady systemu ochrony zdrowia w Polsce, w tym regulacje dotyczące zawodów medycznych;
- 2) system zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw realizowany w ramach: powszechnego ubezpieczenia społecznego pracowników, osób pracujących na własny rachunek i rolników, zaopatrzenia społecznego, pomocy społecznej oraz systemu wspierania osób niepełnosprawnych i pracodawców;
- 3) zasady orzecznictwa lekarskiego, zasady sporządzania orzeczeń, a także podstawowe zasady i cele badania stanu zdrowia dla celów orzeczniczych;
- 4) specyfika wzajemnej relacji między osobą badaną a lekarzem orzecznikiem;
- 5) zasady prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej i odpowiedzialność za prowadzenie jej niezgodnie z prawem;
- 6) zasady odpowiedzialności prawnej lekarza (cywilnej, karnej i zawodowej), umiejętność porównania, rodzaje ubezpieczeń medycznych;
- 7) zakres odpowiedzialności lekarzy oraz podmiotów leczniczych. Podstawy prawa pracy;
- 8) pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach;
- 9) istota, podział oraz zasady opiniowania sądowno-lekarskiego dotyczące: zdolności do udziału w czynnościach procesowych, uszczerbku na zdrowiu;

10) najważniejsze dziedziny, w których opiniowanie lekarskie jest konieczne i niezbędne. Odrębności opiniowania m.in. na potrzeby psychiatrii, prawa pracy, ubezpieczycieli komercyjnych;

11) znaczenie i zasady rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

13. Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat aktualnych reguł prowadzenia profilaktyki chorób/problemów zdrowotnych oraz promocji zdrowia – zarówno w odniesieniu do jednostek (pacjentów) jak też społeczności, również zawodowej.

Założeniem kursu jest też kształtowanie kompetencji społecznych, w tym promowanie autorefleksji i krytycznego myślenia oraz rozwijania współpracy na rzecz zdrowia. Ponadto kurs dąży do kształtowania postaw etycznych, promowania „proprofilaktycznej” kultury pracy w sektorze zdrowia, a także stałego samokształcenia lekarzy w celu poszerzania oraz pogłębiania wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką oraz promocją zdrowia.

Zakres wiedzy:

Część I: Naukowe i etyczne podstawy profilaktyki oraz promocji zdrowia:

- 1) modele zdrowia, determinanty zdrowia i ich nowoczesna kwantyfikacja, piramida wpływu na zdrowie (wg Freiden 2015);
- 2) gradient zdrowia w populacji, przyczyny i tzw. przyczyny przyczyn, w tym polityki publiczne, podejścia do przeciwdziałania nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu, w tym tzw. *group-gap-gradient*, proporcjonalny uniwersalizm;
- 3) podstawowe definicje i cele profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia, w tym promocji zdrowia wg Karty Ottawskiej (WHO 1986), podobieństwa i różnice;
- 4) interpretacje, podejścia i strategie profilaktyki:

- a) indywidualna w ramach opieki medycznej, w tym medycyna stylu życia, populacyjna w działaniach zdrowia publicznego,
 - b) *primordial*, pierwotna, wtórna, trzeciorzędowa, czwartorzędowa – zastosowania,
 - c) wysokiego ryzyka, populacyjna – zastosowania,
 - d) uniwersalna, selektywna, wskazująca – zastosowania,
 - e) inne podejścia i strategie profilaktyki – zastosowania;
- 5) interpretacje, podejścia i strategie promocji zdrowia:
- a) podejście WHO, w tym siedliskowe, zastosowania, m.in. szpitale i placówki medyczne promujące zdrowie (w tym promocja zdrowia na rzecz pracowników ochrony zdrowia), szkoły promujące zdrowie, zdrowie miasta,
 - b) inne podejścia i strategie promocji zdrowia stosowane w podmiotach leczniczych:
 - cztery obszary aktywności lekarza w promocji zdrowia (wg Beattie 1991),
 - podejścia medyczne, behawioralne, edukacyjne, skoncentrowane na kliencie/upodmiotowienie, zmiana społeczna (wg Ewles, Simnett 2003),
 - udział lekarzy w przeciwdziałaniu nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu,
 - rola postaw lekarza w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań pacjenta;
- 6) działalność zgodna z zasadami *Evidence Based Practice (policy/public health/disease prevention/health promotion/health education)*, wykorzystanie baz dobrych praktyk;
- 7) zasady etyczne w działalności profilaktycznej oraz w promocji zdrowia, działania niepożądane działalności profilaktycznej/promocji zdrowia;
- 8) aktualne i pożądane: struktura i organizacja działalności profilaktycznej oraz promocji zdrowia, kompetencje pracowników, aspekty ekonomiczne.

Cześć II: Ogólna charakterystyka i skuteczność wybranych metod działania w profilaktyce chorób oraz w promocji zdrowia:

- 1) cykl życia programu szczepień, wątpliwości wobec szczepionek (*vaccine hesitancy*), modele uwarunkowań *hesitancy*, w tym 3C, 4C, 5C, podejście WHO do przeciwdziałania zjawisku *hesitancy* i zwiększania wyszczepialności (aktualnie w oparciu o model COM-B);

- 2) masowe (zorganizowane) badania przesiewowe, różnice w stosunku do badań diagnostycznych, kryteria wdrożenia, działania niepożądane, bilans korzyści i strat;
- 3) edukacja zdrowotna, edukacja pacjenta, poradnictwo, *coaching*, podobieństwa i różnice, zasady postępowania;
- 4) komunikowanie o zdrowiu za pośrednictwem starych i nowych mediów, możliwości i ograniczenia, cechy poprawnej informacji o zdrowiu, infodemia, profilaktyka piątego rzędu, komunikowanie ryzyka w sytuacjach kryzysowych;
- 5) praca ze społecznością lokalną, w tym organizacja/mobilizacja społeczności, procesy, zasady, metody postępowania, *social prescribing*;
- 6) zdrowie we wszystkich politykach (*Health in All Policies*), metody postępowania, w tym rzecznictwo zdrowotne, ocena wpływu na zdrowie (*Health Impact Assessment*);
- 7) programy zdrowotne jako narzędzie realizacji populacyjnej profilaktyki chorób i promocji zdrowia, ocena potrzeb zdrowotnych, schematy planowania, teorie zmiany zachowań, monitorowanie i ewaluacja programów;
- 8) przywództwo w sektorze zdrowia;
- 9) inne aktualne i ważne metody działania (np. interwencje nefarmaceutyczne w stosunku do COVID-19).

Część III: Zastosowania profilaktyki oraz promocji zdrowia (w tym rekomendacje, działania, metody, narzędzia, materiały, etc.) **do praktycznej kontroli chorób/ problemów zdrowotnych** (tj. do zmniejszania zapadalności, chorobowości i umieralności do poziomu, który jest w danym kontekście (czasu, miejsca, warunków) możliwy do zaakceptowania przy użyciu metod zapobiegawczych i leczniczych):

- 1) zalecenia żywieniowe, poprawa żywienia, minimalna interwencja w otyłości;
- 2) zalecenia nt. poziomu aktywności fizycznej wg WHO, zwiększanie aktywności fizycznej;
- 3) promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie samobójstwom;
- 4) przeciwdziałanie paleniu tytoniu, w tym strategia minimalnej interwencji antytytoniowej, redukcja szkód;
- 5) przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych, w tym strategia redukcji szkód oraz uzależnieniom behawioralnym;
- 6) zapobieganie upadkom osób starszych;

- 7) inne aktualne zalecenia prozdrowotne w kontekście czynników ryzyka chorób bądź konkretnych chorób/problemów zdrowotnych (np. zanieczyszczenie powietrza, zmiana klimatu, model diety planetarnej, *One Health*);
- 8) zasady zarządzania epidemiami chorób zakaźnych, organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej, wnioski z pandemii COVID-19.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych)

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

14. Kurs podsumowujący (atestacyjny): „Ginekologia onkologiczna”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

podsumowanie wiedzy z tematyki epidemiologii, diagnostyki i leczenia nowotworów narządów płciowych kobiecych przed Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia i profilaktyka nowotworów;
- 2) znaczenie badań molekularnych w procesie diagnostyczno-terapeutycznym nowotworów;
- 3) metody diagnostyki patomorfologicznej;
- 4) metody diagnostyki obrazowej i scyntygraficznej nowotworów;
- 5) formalnoprawne zasady działalności lekarskiej;
- 6) aktualny stan wiedzy na temat skojarzonego leczenia nowotworów narządów płciowych kobiety.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych), w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

B – Staże kierunkowe

Lekarz jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie ginekologii onkologicznej

Cel stażu:

nabywanie niezbędnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu ginekologii onkologicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz jest zobowiązany opanować wiedzę w zakresie:

- 1) prawidłowego zebrania wywiadu chorobowego (w tym wywiadu rodzinnego);
- 2) rozpoznania nowotworów w stadium przedinwazyjnym i inwazyjnym (badania kliniczne, ultrasonografia, rentgenodiagnostyka, diagnostyka izotopowa, endoskopia, diagnostyka hematologiczna, badania biochemiczne, markery surowicze);
- 3) określenia klinicznego stopnia zaawansowania nowotworu;
- 4) kwalifikacji do leczenia i ustalenia optymalnego planu leczenia (w tym leczenia skojarzonego) – umiejętności współpracy z histopatologiem, radiologiem, lekarzem medycyny nuklearnej oraz lekarzami specjalistami z innych dziedzin w zakresie onkologii;
- 5) leczenia chirurgicznego o założeniu radykalnym i paliatywnym stosowanego samodzielnie lub w ramach leczenia skojarzonego;
- 6) leczenia wspomagającego, ze szczególnym uwzględnieniem technik sztucznego odżywiania (pozajelitowe/dojelitowe), zasad racjonalnej antybiotykoterapii i profilaktyki oraz leczenia powikłań zakrzepowozatorowych;
- 7) ustalenia wskazań do leczenia uzupełniającego;

- 8) leczenia systemowego i terapii molekularnie celowanej;
- 9) analizy wyniku badania histopatologicznego (umiejętność współpracy z histopatologiem i określenia rokowania);
- 10) sposobów zachowania płodności u chorych leczonych z powodu nowotworów;
- 11) zasad komunikacji lekarz – pacjent i lekarz – rodzina pacjentki;
- 12) monitorowania efektów leczenia i prowadzenia obserwacji chorych po zakończeniu leczenia;
- 13) prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej dla celów codziennej praktyki klinicznej i badań naukowych;
- 14) prezentacji przypadków klinicznych podczas interdyscyplinarnych posiedzeń klinicznych.
- 15) metody profilaktyki w nowotworach narządów płciowych kobiecych.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz jest zobowiązany nabyć umiejętność samodzielnego:

- 1) wykonania badania klinicznego;
- 2) wykonania zabiegów endoskopowych (laparoscopia, kolposkopia, histeroscopia, cystoskopia);
- 3) interpretowania wyników badań diagnostyki obrazowej dla celów ustalenia planu leczenia;
- 4) kwalifikowania do leczenia;
- 5) ustalenia planu badań diagnostycznych i stopniujących;
- 6) ustalenia wskazań do leczenia skojarzonego (chirurgicznego, chemioterapii, radioterapii);
- 7) wykonania zabiegów operacyjnych w ramach wykazu i liczby operacji, które lekarz powinien samodzielnie wykonać lub asystować do innych procedur chirurgicznych;
- 8) prowadzenia chorych po operacji;
- 9) wykonania badań kontrolnych w ramach monitorowania efektów leczenia;
- 10) wykonania pod kontrolą USG biopsji aspiracyjnej cienkoigłowej/gruboigłowej węzła chłonного, guza piersi, guzów powłok ciała, paracentezy, punkcji odbarczającej jamy otrzewnej z założeniem drenażu; torakocentezy i ewakuacji płynu z opłucnej
- 11) pobrania wycinków diagnostycznych do badania histopatologicznego i materiału do badania cytologicznego;

- 12) wykonania kaniulacji żył obwodowych;
- 13) samodzielnego stosowania leczenia systemowego i terapii molekularnie celowanej;
- 14) opieki psychoonkologicznej.

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest uczestniczyć (asystować) w następujących zabiegach (wymagania minimalne):

- 1) zmodyfikowane radykalne wycięcie macicy z powodu nowotworu;
- 2) wycięcie jajników i jajowodów z powodu nowotworu i ze wskazań genetycznych;
- 3) wycięcie sieci większej;
- 4) wycięcie sromu z powodu nowotworu;
- 5) usunięcie węzłów chłonnych pozaotrzewnowych;
- 6) wycięcie guza pozaotrzewnowego;
- 7) usunięcie węzłów chłonnych pachwinowych;
- 8) lokalizacja i wycięcie węzła wartowniczego;
- 9) operacje cytoredukcyjne z resekcjami wielonarządowymi.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

W celu umożliwienia oceny szkolenia przez kierownika specjalizacji, lekarz powinien prowadzić indeks wykonanych zabiegów i procedur medycznych, które będą omawiane podczas wyżej wymienionej oceny. Proponowane minimum danych: dane pacjenta (bez nazwiska), data zabiegu, numer księgi operacyjnej, lekarz operujący lub pierwsza asysta, nowotwór i jego zaawansowanie, rodzaj zabiegu, powikłania, cechy szczególne.

Czas trwania stażu: Łącznie 95 tygodnie (475 dni roboczych), w tym 86 tygodni (430 dni roboczych) w klinice lub oddziale ginekologii onkologicznej oraz 8 tygodni (40 dni roboczych) w poradni ginekologii onkologicznej będącej w strukturze kliniki/oddziału/szpitala.

Miejsce stażu: oddział ginekologii onkologicznej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ginekologii onkologicznej.

2. Staż kierunkowy w zakresie onkologii klinicznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy z zakresu stosowania leków cytostatycznych i terapii celowanej w onkologii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wskazania i przeciwwskazania do stosowania chemoterapii jako wyłącznej metody leczenia nowotworów oraz w skojarzeniu z chirurgią i radioterapią;
- 2) rola i miejsce leczenia systemowego w protokole leczenia nowotworów (leczenie neoadiuwantowe, indukcyjne, adiuwantowe, konsolidujące, paliatywne, terapia celowana);
- 3) działania niepożądane chemioterapii, możliwości zapobiegania oraz ich leczenia;
- 4) ocena wyników leczenia chemioterapią i celowaną molekularnie, protokoły leczenia systemowego stosowane w terapii nowotworów kobiecych narządów płciowych;
- 5) specyfika badań klinicznych z udziałem chemioterapii (eksperymentalne programy leczenia).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 16 tygodni (80 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział onkologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie onkologii klinicznej lub ww. stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie nowotworów układu pokarmowego

Cel stażu:

nabycie umiejętności z zakresu różnicowania, diagnostyki i leczenia nowotworów przewodu pokarmowego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w trakcie stażu lekarz jest zobowiązany nabyć wiedzę w zakresie:

- 1) zasady postępowania przy leczeniu chirurgicznym narządów układu pokarmowego;
- 2) optymalnej chirurgii onkologicznej (regionalnej: wycięcie + limfadenektomia);
- 3) leczenia wspomagającego ze szczególnym uwzględnieniem wskazań i technik sztucznego odżywiania, racjonalnej antybiotykoterapii i profilaktyki zakrzepowo-zatorowej oraz leczenia trudno gojących się ran.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz jest zobowiązany zapoznać się z zasadami:

- 1) optymalnego leczenia chirurgicznego w zakresie przewodu pokarmowego ze szczególnym uwzględnieniem chirurgii jelitowej;
- 2) prowadzenia pooperacyjnego chorych po operacjach w zakresie przewodu pokarmowego;
- 3) wykonania przetok (stomii) odżywczych lub obciążających zewnętrznych;
- 4) wykonania odcinkowej resekcji jelita cienkiego i/lub grubego z powodu nowotworu złośliwego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 6 tygodni (30 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział chirurgii onkologicznej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii onkologicznej lub oddział chirurgii ogólnej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii ogólnej wykonujący zabiegi i procedury z zakresu nowotworów układu pokarmowego lub jednostka, która posiada akredytację do ww. stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie urologii onkologicznej

Cel stażu:

nabywanie umiejętności z zakresu różnicowania, diagnostyki i leczenia nowotworów układu moczowego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w trakcie stażu lekarz jest zobowiązany nabyć wiedzę w zakresie:

- 1) zasady postępowania w chirurgii urologicznej;
- 2) diagnostyka powikłań w zakresie moczowodów i przetok pochwowo- pęcherzowych;
- 3) zasady wykonywania zabiegów zastępczego odprowadzenia moczu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w trakcie stażu lekarz jest zobowiązany aktywnie uczestniczyć i zapoznać się z zasadami:

- 1) wykonywania badań cystoskopowych i zakładania systemów odbarczających zastój w nerkach;
- 2) właściwego leczenia chirurgicznego w przypadku śródoperacyjnych uszkodzeń moczowodu i pęcherza moczowego;
- 3) operacji wycięcia pęcherza moczowego z wytworzeniem zastępczego odprowadzenia moczu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Miejsce stażu: oddział urologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie urologii lub jednostka, która uzyskała akredytację do ww. stażu.

5. Staż kierunkowy w zakresie radioterapii

Cel stażu:

nabycie teoretycznej i praktycznej wiedzy na temat współczesnej radioterapii w leczeniu nowotworów narządów płciowych kobiecych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wskazania i przeciwwskazania do stosowania radioterapii jako wyłącznej metody leczenia nowotworów oraz w skojarzeniu z chirurgią i chemioterapią;
- 2) rodzaje aparatury do radioterapii (w tym brachyterapii);

- 3) zasady planowania leczenia w radioterapii (w tym brachyterapii);
- 4) ocena działań niepożądanych radioterapii oraz metody ich zapobiegania i leczenia;
- 5) ocena wyników radioterapii.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

złożenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział/zakład radioterapii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie radioterapii onkologicznej lub ww. stażu.

6. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii naczyniowej

Cel stażu:

nabycie teoretycznej wiedzy i praktycznych umiejętności koniecznych w zaopatrywaniu powikłań naczyniowych. Zdobycie wiedzy z zakresu leczenia żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej i zapaleń żył.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) rozpoznawanie i leczenie żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej;
- 2) rozpoznawanie i leczenie zapalenia żył powierzchownych;
- 3) zasady postępowania chirurgicznego przy uszkodzeniach naczyń krwionośnych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) asystowanie przy zeszcyciu uszkodzenia naczynia tętniczego;
- 2) asystowanie przy zeszcyciu uszkodzenia naczynia żylnego;
- 3) Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Miejsce stażu: oddział chirurgii naczyniowej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii naczyniowej lub ww. stażu.

7. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej

Cel stażu:

nabycie teoretycznej wiedzy i podstawowych praktycznych umiejętności koniecznych w chirurgii rekonstrukcyjnej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) zasady preparowania płatów skórnych, skórno-powięziowych i skórno- mięśniowych;
- 2) pokrywanie ubytków ran zgodnie z zasadami chirurgii plastycznej;
- 3) zasady profilaktyki ograniczającej odrzucenie przeszczepu płatów.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) asysta przy wypreparowaniu płata do przeszczepu;
- 2) leczenie powikłań po przeszczepach płatów.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Forma zaliczenia stażu: (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Miejsce stażu: oddział chirurgii plastycznej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii plastycznej lub ww. stażu.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba);

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba).

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **stażu podstawowego**:*

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. zmodyfikowane radykalne usunięcie macicy z przydatkami (laparoskopowo lub klasycznie) z wycięciem węzłów chłonnych miednicy mniejszej	10	20
2. wycięcie węzłów chłonnych okołoaortalnych	5	15
3. operacje cytoredukcyjne w zaawansowanym raku jajnika	5	15
4. wycięcie sromu i węzłów pachwinowo-udowych u chorych na raka sromu	1	2
Łącznie	21	52

Procedury obowiązkowe do wykonania w trakcie odbywania staży kierunkowych nie podlegają rozliczeniu w Elektronicznej Karcie Specjalizacji. Zaliczenie całości stażu oznacza zaliczenie wymaganych programem stażu operacji, zabiegów oraz procedur medycznych.

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **staży kierunkowych**:*

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. odcinkowe resekcje jelit	1	9
2. wykonanie stomii odbarczającej lub odżywczej	1	2
3. zaopatrzenie uszkodzenia pęcherza moczowego i/lub moczowodów	3	7
4. wykonanie badania cystoskopowego i założenie systemu odbarczającego zastój w nerkach	0	7
5. wykonanie operacji wycięcia pęcherza moczowego z wytworzeniem zastępczego odprowadzenia moczu	0	1
6. zaopatrzenie uszkodzonego naczynia krwionośnego	0	2
7. wypreparowanie płata do przeszczepu	0	2
Łącznie	5	26

D – Samokształcenie

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i czasopism naukowych z zakresu ginekologii onkologicznej wskazanych przez konsultanta krajowego, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej

Lekarz powinien brać czynny udział w zjazdach i/lub innych formach działalności towarzystw naukowych zajmujących się zagadnieniami diagnostyki i leczenia nowotworów ginekologicznych (minimum dwóch podczas trwania szkolenia specjalizacyjnego) oraz w innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w zakresie ochrony zdrowia. Wymóg ten zalicza kierownik specjalizacji.

3. Przygotowanie pracy pogładowej

Lekarz jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy pogładowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownik specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skracza czas trwania staży

kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie niewykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie każdego kursu specjalizacyjnego z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu);
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Bieżąca ocena oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenie przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub pogładowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowania teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ginekologii onkologicznej dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii wynosi 3 lata.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie ginekologii onkologicznej	0,2	1
2.	Kurs: „Patomorfologia nowotworów”	0,4	2
3.	Kurs: „Podstawy molekularne i genetyczne oraz aspekty immunologiczne chorób nowotworowych”	0,2	1
4.	Kurs: „Diagnostyka obrazowa nowotworów narządów płciowych kobiecych i piersi”	0,6	3
5.	Kurs: „Podstawy radioterapii nowotworów”	0,4	2
6.	Kurs: „Leczenie systemowe nowotworów narządów płciowych kobiecych”	0,4	2
7.	Kurs: „Podstawy intensywnej terapii i leczenia wspomagającego	0,4	2
8.	Kurs: „Onkogeriatrya”	0,2	1
9.	Kurs: „Zasady leczenia paliatywnego oraz opieki nad chorymi w terminalnym okresie choroby	0,2	1
10.	Kurs: „Chirurgia nowotworów narządów płciowych kobiecych”	0,2	1
11.	Kurs: „Psychoonkologia w praktyce lekarzy ginekologów onkologów”	0,2	1
12.	Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”	0,6	3
13.	Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”	0,4	2
14.	Kurs podsumowujący (atestacyjny): „Ginekologia onkologiczna”	1	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		5 tyg. i 2 dni	27

Program specjalizacji w dziedzinie ginekologii onkologicznej dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii

Nr stażu	Staże kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie ginekologii onkologicznej	95	475
2.	Staż kierunkowy w zakresie onkologii klinicznej	16	80
3.	Staż kierunkowy w zakresie nowotworów układu pokarmowego	6	30
4.	Staż kierunkowy w zakresie urologii onkologicznej	4	20
5.	Staż kierunkowy w zakresie radioterapii	2	10
6.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii naczyniowej	2	10
7.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej	1	5
Łącznie czas trwania staży kierunkowych		126 tyg.	630
Samokształcenie		0,6	3
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego		132 tyg.	660
Urlopy i dni wolne od pracy:		Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES		1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe		15 tyg. i 3 dni	78
Dni ustawowo wolne od pracy		7 tyg. i 4 dni	39
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego		156 tyg. i 3 dni	783
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza		18	

VI. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie ginekologii onkologicznej kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć odpowiedzi, z których tylko jedna jest prawidłowa;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
ginekologii onkologicznej**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie ginekologii onkologicznej

Szpital prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału ginekologii onkologicznej lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, posiadanie łóżek przeznaczonych dla pacjentów, którym udziela się świadczeń zdrowotnych z zakresu specjalizacji będącej przedmiotem wniosku oraz poradni ginekologii onkologicznej. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie zabiegów i procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
 - a) posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
 - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
 - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
 - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
 - a) posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego w trybie hospitalizacji o profilu: ginekologia onkologiczna.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
 - a) prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w dziedzinie ginekologii onkologicznej,
 - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, z uwzględnieniem staży kierunkowych, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji,
 - c) zapewnienie dostępu w szpitalu, w którym znajduje się oddział występujący o akredytację, do 24- godzinnej izby przyjęć,
 - d) posiadanie w strukturze organizacyjnej szpitala OAiT lub posiadanie stanowiska/stanowisk intensywnej terapii,

- e) liczba hospitalizowanych chorych na nowotwory ginekologiczne łącznie nie mniejsza niż 150 rocznie, w tym co najmniej 100 operacji rocznie wykonywanych z katalogu grup:
- M01 – kompleksowe zabiegi dolnej części układu rozrodczego bez powikłań,
 - M06 – kompleksowe zabiegi dolnej części układu rozrodczego z powikłaniami,
 - M11 – kompleksowe zabiegi dolnej części układu rozrodczego bez powikłań,
 - M20 – kompleksowe zabiegi górnej części układu rozrodczego z powikłaniami,
 - F21 – kompleksowe zabiegi jelita cienkiego,
 - F31B – kompleksowe zabiegi jelita grubego,
 - L21 – kompleksowe zabiegi pęcherza moczowego z wytworzeniem przetoki
 - L22 – duże otwarte zabiegi na pęcherzu moczowym w tym plastyka oraz w leczeniu zachowawczym minimum 60 procedur z katalogów
 - M28 – leczenie zachowawcze nowotworów złośliwych układu rozrodczego z pw > 4 d
 - M29 – leczenie zachowawcze nowotworów złośliwych układu rozrodczego bez pw.
 - S56 – posocznica o ciężkim przebiegu;
- f) dostęp do poradni ginekologii onkologicznej na terenie szpitala,
- g) w zakresie wykonywania zabiegów i procedur medycznych:
- wykonywanie w roku minimum 50 zabiegów chirurgicznych wymienionych w punkcie C programu, przypadających na 1 szkolącego się lekarza;
 - wykonywanie w roku minimum 30 terapii z zastosowaniem leczenia systemowego przypadającego na 1 szkolącego się lekarza.
- h) podpisanie umów z jednostkami akredytowanymi na realizację staży kierunkowych określonych w programie specjalizacji, których jednostka nie zapewnia w ramach swojej struktury organizacyjnej.